

<http://www.luju.ro/paraditorilor-n-o-sa-le-placa-rechizitoriile-vor-putea-fi-restituite-la-parchet-si-dupa-camera-preliminara-cjue-instanta-e-obligata-sa-efectueze-o-interpretare-care-sa-permita-procurorului-sa-remedieze-neclaritatile-din-rechizitoriu-in-cadrul-sedintei-de>

**PARADITORILOR N-O SA LE PLACA –
Rechizitoriile vor putea fi restituite la
parchet si dupa camera preliminara.
CJUE: “Instanta e obligata sa
efectueze o interpretare care sa
permita procurorului sa remedieze
neclaritatile din rechizitoriu in cadrul
sedintei de judecata. Numai in cazul in
care considera ca o interpretare in
acest sens nu e posibila, instanta
trebuie sa lase neaplicata dispozitia
nationala care interzice suspendarea
procedurii judiciare si trimiterea cauzei
la procuror” (Hotararea)**

Scris de Valentin BUSUIOC | Data: 31.10.2021 13:48

Parchetele vor fi obligate sa verifice dosarele mult mai atent inainte de a le trimite in instanta. Nu de alta, dar restituirea rechizitoriilor va putea fi dispusa de catre instanta si in timpul judecarii cauzei pe fond – deci dupa incheierea fazei de camera preliminara.

Asta a decis Curtea de Justitie a Uniunii Europene (CJUE), care la data de 21 octombrie 2021 a oferit raspuns la doua intrebari adresate de catre Tribunalul Specializat al Bulgariei (echivalentul unui tribunal romanesc, ca jurisdictie, dar care judeca infractiuni de criminalitate organizata, diverse infractiuni la adresa persoanei, precum si infractiuni comise in strainatate).

Mai exact, instanta de la Sofia a pus problema in felul urmatoar:

„1) O dispozitie nationala, si anume articolul 248 alineatul 3 din [...] Codul de procedura penala [...] al Republicii Bulgaria, potrivit careia, dupa incheierea primei sedinte de judecata intr-o procedura penala (sedinta preliminara), nu este prevazuta nicio cale procedurala pentru remedierea neclaritatilor si a lacunelor din continutul rechizitoriului care incalca dreptul persoanei acuzate de a fi informata cu privire la acuzațiile ce i se aduc este conforma cu articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 si cu articolul 47 din carta?

2) In cazul unui raspuns negativ la aceasta intrebare, corespunde prevederilor sus-mentionate, precum si articolului 47 din carta o interpretare a dispozitiei nationale privind modificarea acuzatiei care permite procurorului sa remedieze in cadrul sedintei neclaritatile si lacunele din continutul rechizitoriului intr-o modalitate care sa tina cont in mod efectiv si eficient de dreptul persoanei acuzate de a cunoaste acuzațiile ce i se aduc sau, in conformitate cu prevederile sus-mentionate ale Uniunii Europene, ar trebui lasata neaplicata interdictia, prevazuta de legislatia nationala, de a suspenda procedura judiciara si de a trimite cauza la procuror pentru intocmirea unui nou rechizitoriu?”

La randul ei, CJUE a raspuns dupa cum urmeaza:

„1) Articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European si a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare in cadrul procedurilor penale si articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretate in sensul ca se opun unei legislatii nationale care nu prevede o cale procedurala ce

permite sa se remedieze dupa sedinta preliminara intr-o cauza penala neclaritatile si lacunele din continutul rechizitoriului care aduc atingere dreptului persoanei acuzate de a i se comunica informatii detaliate cu privire la acuzare.

2) Articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 si articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretate in sensul ca instanta de trimitere este obligata sa efectueze, in masura posibilului, o interpretare conforma a legislatiei nationale privind modificarea acuzarii care sa permita procurorului sa remedieze neclaritatile si lacunele din continutul rechizitoriului in cadrul sedintei de judecata, protejand in acelasi timp in mod activ si real dreptul la aparare al persoanei acuzate. Numai in cazul in care considera ca o interpretare conforma in acest sens nu este posibila, instanta de trimitere trebuie sa lase neaplicata dispozitia nationala care interzice suspendarea procedurii judiciare si trimiterea cauzei la procuror pentru ca acesta sa intocmeasca un nou rechizitoriu”.

Altfel spus: in primul rand, Curtea de Justitie a Uniunii Europene a impus ca legislatia penala (bulgareasca, in cazul de fata, insa decizia este aplicabila erga omnes, deci inclusiv pentru Romania) sa-i permita instantei sa dispuna remediere neregulilor din rechizitoriu dupa incheierea fazei de camera preliminara (deci dupa inceperea judecatii pe fond).

In al doilea rand, parchetului trebuie sa i se ofere posibilitatea de a remedia neregulile din rechizitoriu „in cadrul sedintei de judecata” (cel mai probabil, aceasta sintagma trebuie interpretata in sensul de „pana la termenul urmator al procesului”). Daca parchetul nu este in stare sa opereze rapid acele remedieri, rechizitoriul trebuie sa fie restituit. Indiferent daca vorbim despre prima sau a doua varianta, este necesar ca apararea sa fie informata despre modificarile operate de catre acuzare, mai arata CJUE.

Efectele pentru Romania

Inainte de a va prezenta textul integral al hotararii pronuntate de catre instanta de la Luxemburg, redam principalul fragment din comentariul **avocatei Oana Lup (foto), de la Chirita si Asociatii**, postat pe blogul Chirita-Law.com [\(click aici pentru articolul complet\)](#):

„- Consecintele acestei decizii asupra dreptului national roman

Decizia mai sus amintita este extrem de importanta, deoarece, in mod similar legislatiei Bulgariei, Codul de procedura penala al Romaniei prevede posibilitatea verificarii regularitatii rechizitoriului exclusiv in Camera Preliminara.

Pe cale de consecinta, instantele nationale romane ar trebui sa procedeze la interpretarea Codului de procedura penala in conformitate cu dispozitivul si considerentele iterate de Curte in cauza amintita. Cu alte cuvinte, ori de cate ori dupa incheierea fazei de Camera Preliminara s-ar ivi situatii in care acuzatiile aduse prin rechizitoriu sunt neclare sau impieteaza asupra dreptului la informare al acuzatului, instanta nationala ar trebui sa poata proceda ea insasi la remedierea rechizitoriului sau sa restituie rechizitoriului procurorului pentru ca acesta sa procedeze in consecinta.

Avand in vedere principiul separatiei functiilor judiciare, precum si dispozitiile art. 327 C.pr.pen., consider ca legea romana ar permite exclusiv restituirea cauzei la procuror, fara ca instanta de judecata sa poata 'ajusta' acuzatia, deoarece aceasta ar reprezenta o depasire a limitelor competentei conferite de lege.

Pe de alta parte, in masura in care nu ar fi posibila interpretarea conforma a dispozitiilor Codului de procedura penala cu decizia amintita, instantele romane vor avea obligatia de a face aplicarea prioritara a dreptului unional. In cauza de fata, aplicarea cu prioritate a dreptului unional ar fi in sensul restituirii rechizitoriului la procuror, in cazul existentei unor neclaritati ale acuzatiei care afecteaza dreptul la informare al inculpatului ori dreptul acestuia la aparare, oricand dupa finalizarea Camerei Preliminare.

- Restituirea rechizitoriilor la procuror pentru inlaturarea pasajelor din probatoriul exclus de la dosarul cauzei

In fine, aceasta decizie a instantei europene vine ca o solutie mult asteptata in dreptul procesual penal roman, in special ca o solutie la situatiile in care in cursul judecatii instantele dispuneau excluderea

probelor de la dosarul cauzei, insa acestea erau detaliate pe larg in cuprinsul rechizitoriului. Desi in baza Deciziei Curtii Constitutionale nr. 22/2018 excluderea probelor de la dosarele cauzei presupunea si eliminarea fizica a oricarei urme a probei din continutul dosarului, instantele romane se impotmoleau in impedimente procedurale atunci cand se aducea in discutie eliminarea fizica a pasajelor din rechizitoriul referitoare la probele excluse.

Astfel, in raport de decizia recenta a instantei europene, pentru identitate de afectare a dreptului la aparare al persoanelor acuzate, din punctul meu de vedere, instantele nationale vor avea obligatia restituirii rechizitoriilor la procuror pentru inlaturarea pasajelor din probatoriul exclus de la dosarul cauzei, chiar si ulterior depasirii fazei de Camera Preliminara”.

Redam cel mai important fragment din considerentele hotararii CJUE (cauza C-282/20):

„Cu privire la intrebarile preliminare

Cu privire la prima intrebare

24 Prin intermediul primei intrebari, instanta de trimitere solicita in esenta sa se stabileasca daca articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 si articolul 47 din carta trebuie interpretate in sensul ca se opun unei legislatii nationale care nu prevede o cale procedurala ce permite sa se remedieze dupa sedinta preliminara intr-o cauza penala neclaritatile si lacunele din continutul rechizitoriului care aduc atingere dreptului persoanei acuzate de a i se comunica informatii detaliate cu privire la acuzare.

25 Este necesar, in primul rand, sa se aminteasca faptul ca articolul 6 din Directiva 2012/13 defineste in dispozitiile pe care le contine norme referitoare la dreptul la informare cu privire la acuzare, care urmaresc sa garanteze caracterul echitabil al procedurii si sa permita exercitarea efectiva a dreptului la aparare [Hotararea din 13 iunie 2019, Moro, C-646/17, EU:C:2019:489, punctul 43, precum si Ordonanta din 14 ianuarie 2021, UC si TD (Vicii de forma ale actului de acuzare), C-769/19, nepublicata, EU:C:2021:28, punctul 43].

26 Dupa cum se arata in esenta in cuprinsul considerentelor (14) si (41) ale Directivei 2012/13, aceasta se intemeiaza pe drepturile prevazute in special la articolele 47 si la 48 din carta si urmareste promovarea acestor drepturi. Mai exact, articolul 6 din directiva consacra in mod expres un aspect al dreptului la o cale efectiva de atac si al dreptului la aparare, consacrate la articolul 47 si la articolul 48 alineatul (2) din carta (a se vedea in acest sens Hotararea din 5 iunie 2018, Kolev si altii, C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 88, precum si Hotararea din 14 mai 2020, Staatsanwaltschaft Offenburg, C-615/18, EU:C:2020:376, punctul 71).

27 In al doilea rand, in ceea ce priveste momentul in care trebuie asigurat beneficiul drepturilor procedurale consacrate la articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13, Curtea a aratat ca, in principiu, acesta este cel tarziu inainte ca instanta penala sa inceapa examinarea acuzatiei pe fond si sa deschida dezbaterile [a se vedea in acest sens Hotararea din 12 februarie 2020, Kolev si altii, C-704/18, EU:C:2020:92, punctul 39, precum si Ordonanta din 14 ianuarie 2021, UC si TD (Vicii de forma ale actului de acuzare), C-769/19, nepublicata, EU:C:2021:28, punctul 44].

28 In aceasta privinta, Curtea a statuat ca nicio dispozitie din Directiva 2012/13 nu se opune ca instanta sa ia masurile necesare in vederea regularizarii rechizitoriului, cu conditia ca dreptul la aparare si dreptul la un proces echitabil sa fie protejate in mod corespunzator (a se vedea in acest sens Hotararea din 5 iunie 2018, Kolev si altii (C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 94).

29 Pe de alta parte, Curtea a acceptat deja ca informatiile referitoare la acuzare transmise apararii sa poata face obiectul unor modificari ulterioare, in special in ceea ce priveste incadrarea juridica a faptelor imputate. Asemenea modificari trebuie insa comunicate persoanei acuzate sau avocatului sau la un moment in care acestia dispun inca de posibilitatea de a reactiona in mod eficient, inainte de faza deliberarii. Aceasta posibilitate este de altfel avuta in vedere la articolul 6 alineatul (4) din Directiva 2012/13, care prevede ca orice modificare a informatiilor oferite in conformitate cu acest articol care intervine in cursul procedurii penale trebuie comunicata rapid persoanei acuzate acolo unde este necesar pentru a garanta caracterul echitabil al procedurilor (a se vedea in acest sens Hotararea din 5 iunie 2018, Kolev si altii, C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 95).

30 Din ansamblul acestei jurisprudente reiese ca drepturile care decurg din articolul 6 alineatul (3) din Directiva

2012/13 trebuie asigurate pe tot parcursul procedurii penale si, asadar, in speta, si dupa sedinta preliminara intr-o cauza penala. Or, instanta de trimitere arata ca, in urma reformei din 2017, posibilitatea de a suspenda procedura jurisdictionala si de a trimite cauza la procuror cu dispozitia de a remedia viciile procedurale ale rechizitoriului si de a intocmi un nou rechizoriu nu poate fi exercitata in temeiul articolului 248 alineatul 3 din Codul de procedura penala, decat in cursul unei astfel de sedinte, avand in vedere ca legea bulgara nu prevede un mecanism de remediere a unor astfel de vicii dupa aceasta sedinta.

31 Rezulta ca o asemenea legislatie nu este conforma cu articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 si nici cu articolul 47 din carta, din moment ce, dupa sedinta mentionata, lipsa unei cai procedurale care sa permita remedierea viciilor din rechizoriu impiedica persoana acuzata sa cunoasca in mod suficient de detaliat acuzațiile care i se aduc, ceea ce este de natura sa impiedice exercitarea efectiva a dreptului la aparare.

32 In consecinta, este necesar sa se raspunda la prima intrebare ca articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 si articolul 47 din carta trebuie interpretate in sensul ca se opun unei legislatii nationale care nu prevede o cale procedurala ce permite sa se remedieze dupa sedinta preliminara intr-o cauza penala neclaritatile si lacunele din continutul rechizitoriului care aduc atingere dreptului persoanei acuzate de a i se comunica informatii detaliate cu privire la acuzare.

Cu privire la a doua intrebare

33 Prin intermediul celei de a doua intrebari, instanta de trimitere solicita in esenta sa se stabileasca daca articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 si articolul 47 din carta trebuie interpretate in sensul ca impun o interpretare a legii nationale privind modificarea actului de acuzare care sa permita procurorului sa remedieze neclaritatile si lacunele din continutul rechizitoriului in cadrul sedintei de judecata, protejand in acelasi timp in mod activ si real dreptul la aparare al persoanei acuzate, sau daca aceste dispozitii impun sa se lase neaplicata interdictia prevazuta de legislatia nationala de a suspenda procedura jurisdictionala si de a trimite cauza la procuror pentru a intocmi un nou rechizoriu.

34 Curtea a amintit deja ca dreptul Uniunii nu precizeaza care este autoritatea nationala insarcinata sa se asigure ca persoanele acuzate beneficiaza de drepturile consacrate la articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 si nici procedura care trebuie urmata in acest scop [a se vedea in acest sens Hotararea din 12 februarie 2020, Kolev si altii, C-704/18, EU:C:2020:92, punctul 40, precum si Ordonanta din 14 ianuarie 2021, UC si TD (Vicii de forma ale actului de acuzare), C-769/19, nepublicata, EU:C:2021:28, punctul 44].

35 Astfel, stabilirea modalitatilor concrete de punere in aplicare a articolului 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 tine de autonomia procedurala a statelor membre, sub rezerva respectarii principiului echivalentei, care impune ca normele nationale sa nu fie mai putin favorabile decat cele aplicabile unor situatii similare supuse dreptului intern, si principiului efectivitatii, care impune ca modalitatile procedurale nationale sa nu faca imposibila in practica sau excesiv de dificila exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii [a se vedea in acest sens Hotararea din 12 februarie 2020, Kolev si altii, C-704/18, EU:C:2020:92, punctele 48 si 49, precum si Ordonanta din 14 ianuarie 2021, UC si TD (Vicii de forma ale actului de acuzare), C-769/19, nepublicata, EU:C:2021:28, punctele 47-49].

36 Mai precis, articolul 6 alineatul (3) Directiva 2012/13 nu se opune ca drepturile persoanelor acuzate de a fi informate cu privire la acuzare sa fie asigurate fie de procuror, in urma trimiterii cauzei in faza preliminara a procedurii penale, fie de instanta de trimitere, atunci cand cauza va fi trimisa in judecata [a se vedea in acest sens Hotararea din 12 februarie 2020, Kolev si altii, C-704/18, EU:C:2020:92, punctul 44, precum si Ordonanta din 14 ianuarie 2021, UC si TD (Vicii de forma ale actului de acuzare), C-769/19, nepublicata, EU:C:2021:28, punctul 46].

37 Trebuie aratat in speta ca, intr-o situatie in care procedura penala in ansamblul sau nu a fost inchisa, exercitarea drepturilor procedurale consacrate la articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 poate fi asigurata, cu conditia ca fie instanta, in cadrul fazei judiciare, sa fie in masura sa remedieze ea insasi neregularitatile de care este afectat rechizoriul, fie procurorul, caruia ii va fi trimisa cauza, sa aiba ocazia sa procedeze in acelasi mod, asigurand respectarea dreptului la aparare [a se vedea in acest sens Hotararea din 12 februarie 2020, Kolev si altii, C-704/18, EU:C:2020:92, punctele 54 si 55, precum si Ordonanta din 14 ianuarie 2021, UC si TD (Vicii de forma ale actului de acuzare), C-769/19, nepublicata, EU:C:2021:28, punctul 49].

38 Curtea a precizat in acest sens si ca, in orice ipoteza, oricare ar fi momentul in care sunt furnizate informatiile prevazute la articolul 6 alineatul (3) Directiva 2012/13, persoanei acuzate si avocatului sau trebuie printre altele, cu respectarea principiului contradictorialitatii si al egalitatii armelor, sa li se acorde un termen suficient pentru a lua

cunostinta de aceste informatii si sa li se ofere posibilitatea de a pregati in mod eficace apararea, de a-si prezenta eventualele observatii si, daca este cazul, de a formula orice cerere, in special de instructie, pe care ar avea dreptul sa o introduca in temeiul dreptului national [a se vedea in acest sens Hotararea din 13 iunie 2019, Moro, C-646/17, EU:C:2019:489, punctul 53 si jurisprudenta citata, precum si Ordonanta din 14 ianuarie 2021, UC si TD (Vicii de forma ale actului de acuzare), C-769/19, nepublicata, EU:C:2021:28, punctul 50].

39 Avand in vedere intrebarile adresate de instanta de trimitere cu privire la aspectul daca dreptul Uniunii impune fie sa se interpreteze conform dreptul national, fie sa se lase neaplicata dispozitia articolului 248 alineatul 3 din Codul de procedura penala, astfel cum rezulta aceasta dintr-un amendament adoptat in cursul anului 2017, pentru a aplica dispozitia care exista pana la acel moment si care permitea suspendarea procedurii juridictionale si trimiterea cauzei la procuror, trebuie amintit ca, pentru a garanta efectivitatea ansamblului dispozitiilor dreptului Uniunii, principiul suprematiei acestui drept impune instantelor nationale sa interpreteze dreptul lor intern, in masura posibilului, in conformitate cu dreptul Uniunii (a se vedea in acest sens Hotararea din 24 iunie 2019, Popowski, C-573/17, EU:C:2019:530, punctul 57).

40 Numai in masura in care se afla in imposibilitatea sa procedeze la o interpretare a reglementarii nationale care sa fie conforma cu cerintele dreptului Uniunii, instanta nationala insarcinata cu aplicarea dispozitiilor dreptului Uniunii are obligatia de a asigura efectul deplin al acestora, lasand, la nevoie, neaplicata, din oficiu, orice dispozitie contrara a legislatiei nationale, chiar si ulterioara, fara sa solicite si fara sa astepte eliminarea prealabila a acesteia pe cale legislativa sau prin orice alt procedeu constitutional (a se vedea in acest sens Hotararea din 24 iunie 2019, Popowski, C-573/17, EU:C:2019:530, punctul 58 si jurisprudenta citata).

41 Astfel, in cazul imposibilitatii unei interpretari conforme, orice instanta nationala sesizata in cadrul competentei sale are, in calitate de organ al unui stat membru, obligatia sa lase neaplicata orice dispozitie nationala contrara unei dispozitii de drept al Uniunii care are efect direct in litigiul cu care este sesizata (a se vedea in acest sens Hotararea din 24 iunie 2019, Popowski, C-573/17, EU:C:2019:530, punctul 61 si jurisprudenta citata). In aceasta privinta, Curtea a statuat deja ca articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 trebuie considerat ca avand un asemenea efect direct (a se vedea in acest sens Hotararea din 14 mai 2020, Staatsanwaltschaft Offenburg, C-615/18, EU:C:2020:376, punctul 72).

42 In speta, instanta de trimitere arata ca legislatia nationala ii permite sa efectueze o interpretare larga a Codului de procedura penala si in special a normelor referitoare la modificarea actului de acuzare, prevazute la articolul 287 din acest cod, prin care se acorda posibilitatea de a remedia viciile procedurale ale rechizitoriului. In concret, aceasta arata ca, pentru a respecta dreptul la aparare al persoanei acuzate, cu ocazia aplicarii acestui articol 287, mai intai instanta ar oferi procurorului posibilitatea de a face modificarile relevante in continutul rechizitoriului, astfel incat sa elimine neclaritatile si lacunele, apoi acesta ar informa apararea in acest sens si, in sfarsit, i-ar permite acesteia din urma sa se pregateasca in raport cu aceste modificari, inclusiv, daca este cazul, prin depunerea unor noi cereri de probe.

43 Trebuie aratat ca un astfel de mecanism este conform cu articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 si cu articolul 47 din carta, in masura in care permite o aplicare eficienta a cerintelor care decurg din acest articol 6 alineatul (3) si este de asemenea susceptibil sa asigure dreptul persoanei acuzate la protectie juridictionala efectiva.

44 In aceste conditii, din moment ce instanta de trimitere ar fi in masura sa efectueze o interpretare conforma a Codului de procedura penala cu aceste dispozitii ale dreptului Uniunii, ea nu este tinuta sa lase neaplicat articolul 248 alineatul 3 din Codul de procedura penala, astfel cum rezulta acesta dintr-un amendament adoptat in cursul anului 2017. Revine insa instantei de trimitere sarcina de a efectua verificarile necesare in aceasta privinta.

45 Avand in vedere consideratiile care preceda, trebuie sa se raspunda la a doua intrebare ca articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2012/13 si articolul 47 din carta trebuie interpretate in sensul ca instanta de trimitere este obligata sa efectueze, in masura posibilului, o interpretare conforma a legislatiei nationale privind modificarea actului de acuzare care sa permita procurorului sa remedieze neclaritatile si lacunele din continutul rechizitoriului in cadrul sedintei de judecata, protejand in acelasi timp in mod activ si real dreptul la aparare al persoanei acuzate. Numai in cazul in care considera ca o interpretare conforma in acest sens nu este posibila, instanta de trimitere trebuie sa lase neaplicata dispozitia nationala care interzice suspendarea procedurii judiciare si trimiterea cauzei la procuror pentru ca acesta sa intocmeasca un nou rechizitoriu”.

* Cititi aici intreaga hotarare CJUE